“L’arqueologia ha sigut pionera en la gestió del coneixement”

Entrevistem Felipe Criado-Boado (Incipit, CSIC), professor d’investigació i president de la European Association of Archaeologists. Va fer la conferència inaugural del seminari Arqueologia i ciutadania, la funció social de l’arqueologia el 27 d’octubre a l’ICAC.

“El que els arqueòlegs hem de desaprendre”, s’ha titulat la teva conferència. Una invitació a la humilitat?
Senzillament és preguntar-nos: què podem fer millor, i fent-ho millor, què pot esperar la societat de nosaltres? Servim a la gent? Hem d’aprendre noves habilitats i ens hem de desacostumar d’altres que hem aplicat fins ara.

Per exemple?
Ens hem pensat que com que el nostre objectiu era conservar, i és un objectiu bo, tot quedava justificat. No, hem d’exposar les nostres raons i hem de ser capaços d’escoltar les raons dels altres.

Escoltar!
N’hem d’aprendre, i tenim el magisteri d’antropòlegs i investigadors en innovació social, com Antonio Lafuente, Alberto Corsin i Cristina Sánchez-Carretero. La societat està canviant molt, la ciutadania vol ser escoltada i vol ser partícip de les decisions que l’afecten, com ara una intervenció arqueològica o la posada en valor de restes arqueològiques. L’arqueologia, doncs, ha de desenvolupar habilitats comunitàries, s’ha d’acostar a la gent, i és en aquest sentit que n’hem de saber fer una disciplina contemporània.

Al servei de la societat.

Contingut extret de la web de l'ICAC (www.icac.cat)

Sí, i sense ser esclaus de l'utilitarisme ni del conservadorisme a ultrança. Aquesta actitud sovint és pròpia de l'academicisme elitista i tancat d'institucions com museus, universitats, centres de recerca. Hem d'anar més enllà d'aquest aïllament, d'aquesta distància amb el públic i els amateurs de l'arqueologia. Ens hem de guanyar el nostre lloc, servint-nos també dels mitjans de comunicació.

Com definiries l'arqueologia avui?
És la disciplina que estudia les restes materials produïdes per pràctiques humanes en el passat i fins i tot en el present. L'arqueòleg és el professional que estudia aquesta cultura material per explicar com s'han construït les dinàmiques socials.

Defenses que l'arqueòleg ha d'aprendre a dibuixar.
Els arqueòlegs han dibuixat sempre, però jo vaig més enllà. Penso en el dibuix com a mecanisme de pensament i d'expressió. Fa que sorgeixin idees! i una cosa bonica de l'arqueologia és que se serveix del dibuix. El primer registre del material passa pel dibuix, però també s'ha de dominar com a eina per improvisar en un seminari, compartint idees i donant imatges a la gent perquè puguin visualitzar els resultats del nostre treball.

Quines possibilitats de futur veus a l'arqueologia?
Moltes, perquè l'arqueologia té un prestigi i té molts avantatges: no es pot substituir per un algoritme, no es pot deslocalitzar, és profundament interdisciplinària i ha sigut pionera en una cosa molt actual que és la gestió del coneixement per resoldre problemes. L'arqueologia fa 25 anys que es un exemple genuí de la societat del coneixement, donant servei per gestionar el present. Aquesta experiència que ens fa estar a primera línia, aprofitem-la! L'arqueologia té molts problemes externs que perjudiquen la nostra feina, i un d'aquests problemes és que no ens adonem dels seus valors potencials.

Has advertit de l'excés de patrimonialització.
Una de les missions de les institucions de proximitat és cautelar el patrimoni, assegurar-se que es preserva per al futur, i la ciutadania els ho hem d'exigir. Però tampoc es tracta, com deia, de conservar per conservar. Avui l'etiqueta "patrimoni cultural" és tan exitosa que molts actors socials se la fan seva en les seves reivindicacions.

És veritat!
Al final tot es patrimonialitza, sobretot quan una cosa està en perill. Un exemple de fora del món de l'arqueologia: quan Lula de Silva va venir a Europa se li va preguntar com veien des del Brasil la crisi econòmica europea i els atacs a l'estat del benestar, i ell va respondre que l'estat del benestar hauria de ser declarat patrimoni de la humanitat, per protegir-lo.

Més informació

Programa *Toquem pedra* (entrevista a Felipe Criado i Pau Olmos, 2/11/2016)